

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/101/99/96

SPRAWY UPADKU STOCZNI GDAŃSKIEJ CIĄG DALSZY

KOMUNIKAT Z BADAŃ

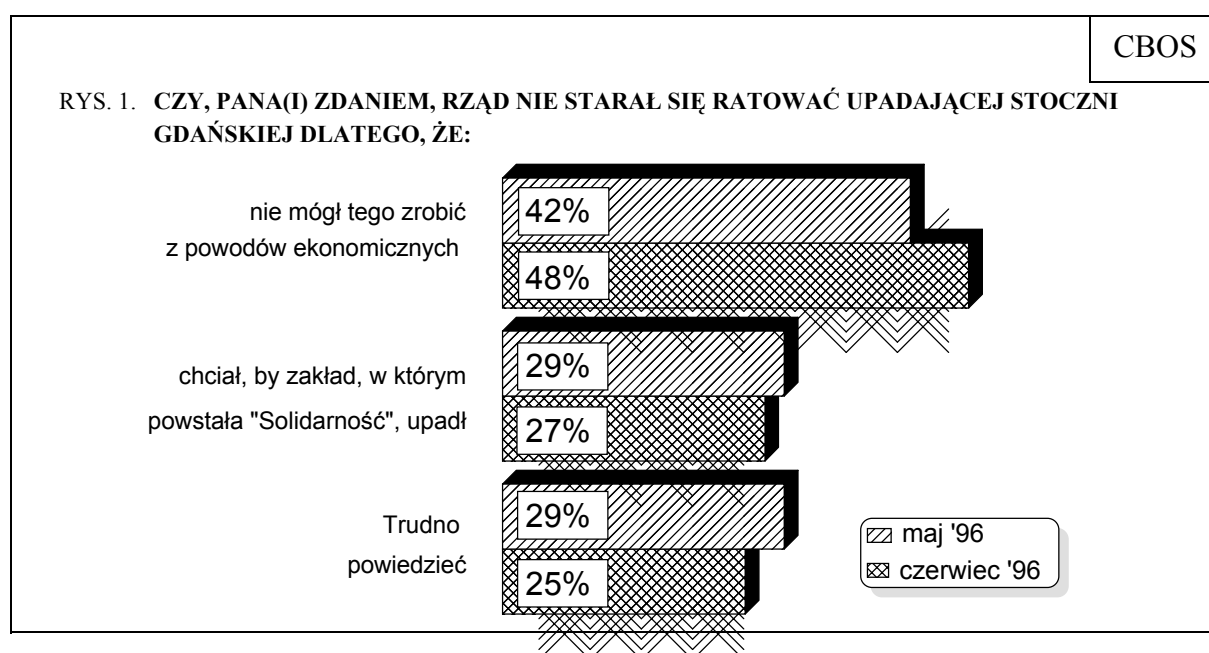
WARSZAWA, LIPIEC '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W ostatnich tygodniach scenę polityczną zdominowała sprawa decyzji ministra przekształceń własnościowych o postawieniu w stan upadłości Stoczni Gdańskiej. Decyzja ta - według jednych mająca podłoże czysto ekonomiczne, według innych wynikająca przede wszystkim z pobudek politycznych - pociągnęła za sobą liczne konsekwencje. Najpoważniejsze z nich to konflikt w koalicji rządzącej i złożenie w Sejmie przez grupę posłów wniosku o odwołanie ministra przekształceń własnościowych Wiesława Kaczmarka.

Sprawa upadłości Stoczni Gdańskiej była jednym z przedmiotów ostatniego sondażu CBOS¹. Należy dodać, że sondaż realizowany był w czasie, gdy w stoczni trwał jeszcze strajk okupacyjny (będący protestem przeciwko decyzji ministra), a przed demonstracją w Warszawie zorganizowaną przez „Solidarność” w obronie Stoczni Gdańskiej.

Największa grupa ankietowanych nie doszukuje się w decyzji ministra Kaczmarka pobudek politycznych, skłaniając się ku opinii, że przyczyną, dla której rząd nie starał się ratować upadającej stoczni, były przede wszystkim racje natury ekonomicznej. W ciągu miesiąca przybyło nieco zwolenników tego poglądu.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (73), 14-18 czerwca '96, reprezentatywna próba losowa dorosłej ludności Polski (N= 1167).

O ekonomicznych przyczynach upadłości stoczni przekonani są częściej niż przeciętnie respondenci z wyższym wykształceniem i prywatni przedsiębiorcy. Wydaje się zarazem, że sprawa ta ma w odbiorze społecznym charakter polityczny. Wskazuje na to fakt, że opinie respondentów w tej kwestii różnicowane są przede wszystkim przez deklarowane poglądy polityczne.

Tabela 1. Ocena decyzji ministra dotyczącej upadłości Stoczni Gdańskiej a deklarowane poglądy polityczne
w procentach

Deklarowane poglądy	Rząd chciał, aby zakład, w którym powstała „Solidarność”, upadł	Rząd nie mógł ratować stoczni z powodów ekonomicznych	Trudno powiedzieć
Lewica	13	72	15
Centrum	18	59	24
Prawica	49	34	17
Trudno powiedzieć	17	36	48

Ocenę motywów, jakimi kierował się minister przekształceń wydając decyzję o upadłości stoczni, w nieco mniejszym stopniu niż poglądy polityczne różnicują deklarowane sympatie partyjne.

Tabela 2. Ocena decyzji ministra dotyczącej upadłości Stoczni Gdańskiej w elektoratach największych partii i ugrupowań politycznych
w procentach

Potencjalne elektoraty	Rząd chciał, aby zakład, w którym powstała „Solidarność”, upadł	Rząd nie mógł ratować stoczni z powodów ekonomicznych	Trudno powiedzieć
NSZZ „S”	55	21	24
ROP	39	43	18
UW	39	46	15
PSL	30	47	23
SLD	5	86	9

W tabeli uwzględniono tylko elektoraty partii, które w ostatnim badaniu uzyskały minimum 5% wskazań.

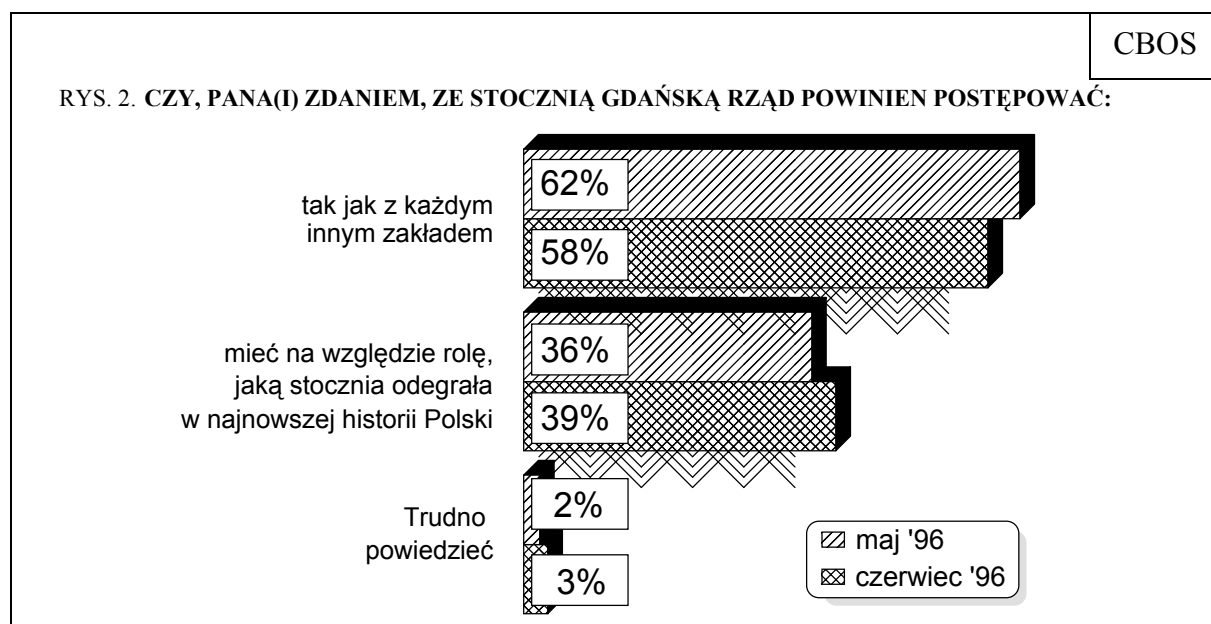
Polityczne motywy decyzji najczęściej - co nie powinno dziwić - przypisują rządowi potencjalni członkowie elektoratu wyborczego „Solidarności”. W potencjalnych elektoratach wszystkich większych partii politycznych, niezależnie od ich orientacji, przeważa opinia, że

rząd nie mógł ratować stoczni z powodów ekonomicznych, choć wśród sympatyków Unii Wolności i ROP przewaga ta jest symboliczna. O gospodarczych racjach rządu najsilniej przekonani są natomiast zwolennicy SLD.

Opinie badanych w podobny sposób różnicują ich preferencje z II tury wyborów prezydenckich. Elektorat Aleksandra Kwaśniewskiego w większości (67%) przekonany jest o ekonomicznych racjach stojących za decyzją o likwidacji stoczni, natomiast niemal połowa (48%) osób, które poparły Lecha Wałęsę, uważa, że rząd nie ratuje stoczni, gdyż chce upadku zakładu, będącego kolebką „Solidarności”.

Stocznia Gdańska jest dla wielu Polaków swego rodzaju symbolem, miejscem szczególnego znaczenia ze względu na rolę, jaką odegrała w najnowszej historii Polski. Dlatego też osoby podejmujące decyzję co do dalszych losów tego przedsiębiorstwa stają przed dylematem - czy należy Stocznnię Gdańską potraktować tak jak każdy inny zakład czy też uwzględnić specyficzny jej status.

Ankietowani nie są jednomyślni w tej sprawie. Ponad połowa z nich uważa, że decyzje natury gospodarczej powinny być wolne od sentymentów, a więcej niż co trzeci jest zdania, że rząd powinien wziąć jednak pod uwagę rolę, jaką stocznia i jej pracownicy odegrali w najnowszej historii naszego kraju. W porównaniu z sondażem majowym w opiniach respondentów nastąpiła niewielka zmiana na korzyść tej ostatniej opcji.

Przekonaniu, że rząd powinien postępować ze Stoczną Gdańską tak samo jak z każdym innym zakładem w takiej sytuacji, sprzyja wyższy status zawodowy i materialny ankietowanych. Z poglądem tym utożsamiają się przede wszystkim osoby z wyższym wykształceniem, inteligencja i kadra kierownicza oraz respondenci deklarujący najwyższy dochód na osobę w rodzinie. Zwolennikami szczególnego traktowania stoczni są przede wszystkim robotnicy niewykwalifikowani i osoby najbardziej religijne. Opinie ankietowanych różnicują także ich poglądy polityczne. Badani identyfikujący się z lewicą w przeważającej większości opowiadają się za postępowaniem ze Stoczną Gdańską tak samo jak z każdym innym przedsiębiorstwem, natomiast sympatycy prawicy nieco częściej są zdania, że temu zakładowi należy się ze strony rządu szczególne traktowanie.

Poglądy na temat sposobu postępowania ze Stoczną Gdańską różnią się również w elektoratach największych partii i ugrupowań politycznych.

Tabela 3. Oceny sposobu postępowania ze Stoczną Gdańską w elektoratach największych partii i ugrupowań politycznych

Potencjalne elektoraty	Rząd powinien postępować ze Stoczną Gdańską tak jak z każdym innym zakładem	Rząd powinien mieć na względzie rolę, jaką stocznia odegrała w najnowszej historii Polski	Trudno powiedzieć
NSZZ „S”	41	56	3
ROP	51	47	2
UW	52	48	0
PSL	58	38	4
SLD	84	15	1

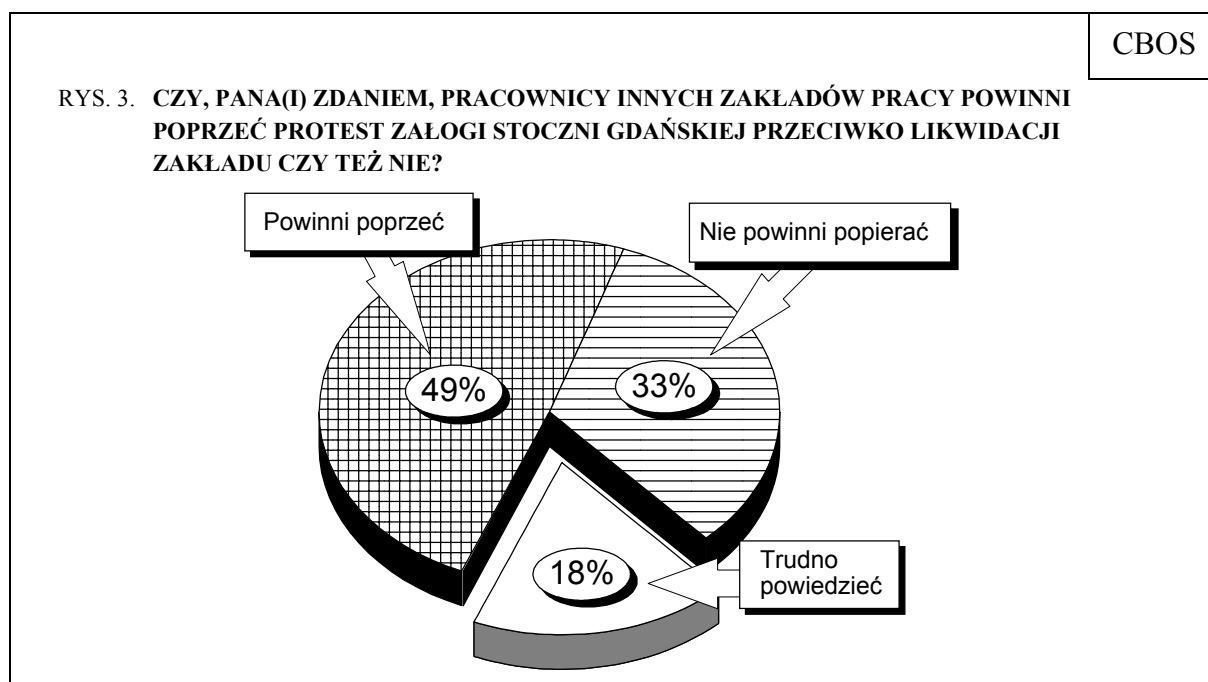
W tabeli uwzględniono tylko elektoraty partii, które w ostatnim badaniu uzyskały minimum 5% wskazań.

Zdecydowana większość potencjalnych wyborców SLD uważa, że w postępowaniu ze Stoczną Gdańską nie należy kierować się sentymentami. Wśród sympatyków pozostałych ugrupowań zdania w tej kwestii są podzielone. Jedynie wśród osób zamierzających w najbliższych wyborach poprzeć NSZZ „Solidarność” przeważa opinia, że ta stocznia powinna być przez rząd traktowana w specjalny sposób.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że tak wielu zwolenników „Solidarności” i partii w pewnym sensie wywodzących się z niej - Unii Wolności i ROP - uważa, że Stocznia Gdańska nie zasługuje na żadne szczególne względy ze strony rządu. Być może dla wielu

osób status symbolu demokratycznych przemian nie jest wystarczającym powodem do ulgowego traktowania tego przedsiębiorstwa.

W wywiadzie dla „Tygodnika Solidarność” z 21 czerwca br. Jerzy Borowczak - przewodniczący Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Stoczni Gdańskiej - poinformował, że stoczniowcy otrzymali od wielu komisji zakładowych zapewnienie o ich włączeniu się do akcji protestacyjnej, jeżeli Komisja Krajowa podejmie decyzję o proteście na skalę ogólnopolską. Można się spodziewać, że taki przejaw solidaryzowania się ze stoczniowcami byłby pozytywnie przyjęty przez dużą część społeczeństwa. Na pytanie, czy pracownicy innych zakładów pracy powinni poprzeć protest stoczniowców przeciwko likwidacji ich przedsiębiorstwa, niemal połowa badanych (49%) odpowiedziała twierdząco. Przeciwnego zdania był co trzeci respondent.

Zwolennikami poparcia stoczniowców w ich proteście przeciwko likwidacji stoczni są przede wszystkim robotnicy wykwalifikowani. Przeciwnicy to częściej niż przeciętnie osoby o wyższym statusie społecznym i materialnym. Istotne dla tej kwestii okazało się także zróżnicowanie regionalne. Akceptację solidarnościowego poparcia dla protestu stoczniowców wyrażają najczęściej mieszkańcy regionu północnego, natomiast sprzeciw - badani z regionu środkowozachodniego.

Podobnie jak w przypadku kwestii omawianych wcześniej, opinie badanych wykazują związek z ich poglądami politycznymi. Respondenci deklarujący sympatie lewicowe częściej są zdania, że pracownicy innych zakładów nie powinni popierać protestu stoczniowców, natomiast badani identyfikujący się z prawicą w większości prezentują pogląd przeciwny.

Opinia o konieczności poparcia dla stoczniowców przeważa w potencjalnych elektoratach wszystkich większych ugrupowań politycznych z wyjątkiem SLD.

Tabela 4. Opinie o poparciu dla protestującej załogi Stoczni Gdańskiej w elektoratach partii i ugrupowań politycznych

w procentach

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, pracownicy innych zakładów powinni poprzeć protest załogi Stoczni Gdańskiej przeciwko likwidacji zakładu czy też nie?		
	Powinni poprzeć	Nie powinni popierać	Trudno powiedzieć
NSZZ „S”	75	14	12
ROP	74	19	7
PSL	56	30	14
UW	52	42	6
SLD	26	64	10

W tabeli uwzględniono tylko elektoraty partii, które w ostatnim badaniu uzyskały minimum 5% wskazań.

Warto zwrócić uwagę na różnice w opiniach elektoratów partii koalicji rządzącej. Są one swego rodzaju potwierdzeniem odmienności stanowisk polityków SLD i PSL na kwestię Stoczni Gdańskiej.

Wydaje się, że zapowiedziany przez ministra przekształceń własnościowych upadek Stoczni Gdańskiej przez dużą część społeczeństwa postrzegany jest jako sprawa o charakterze politycznym. Wskazuje na to fakt, że opinie w tej kwestii w największym stopniu różnicują poglądy polityczne badanych. Osoby deklarujące ideowe związki z prawicą częściej skłonne są przypisywać rządowi pozaekonomiczne motywy decyzji o upadku stoczni, częściej też uważają, że przy dalszym postępowaniu w tej sprawie rząd powinien mieć na względzie rolę, jaką przedsiębiorstwo to odegrało w najnowszej historii Polski. Respondenci deklarujący poglądy lewicowe, prezentujący raczej odmienne opinie w powyższych kwestiach, częściej niż „prawicowcy” uznają również za bezzasadne poparcie załóg innych zakładów dla pracowników stoczni protestujących przeciwko jej likwidacji.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, rząd nie starał się ratować upadającej Stoczni Gdańskiej dlatego, że: 1 - chciał, by zakład, w którym powstała "Solidarność", upadł; 2 - nie mógł tego zrobić z powodów ekonomicznych

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	48	25	1166
Płeć				
Mężczyźni	29	50	21	553
Kobiety	25	47	28	613
Wiek				
do 24 lat	20	60	19	177
25-34	24	54	21	213
35-44	29	53	18	270
45-54	31	45	24	185
55-64	24	45	31	141
65 lat i więcej	30	29	41	181
Miejsce zamieszkania				
Wieś	23	45	32	430
Miasto do 20 tys.	24	52	24	146
od 21 do 100 tys.	32	50	19	242
101-500 tys.	29	52	19	199
501 tys. i więcej mieszk.	29	47	24	148
Region				
Północny	32	53	15	130
Zachodni	21	55	25	128
Środkowozachodni	21	59	19	172
Środkowy	30	41	29	217
Wschodni	21	47	32	133
Południowo-wschodni	30	37	33	175
Południowo-zachodni	28	51	21	211
Wykształcenie				
Podstawowe	25	35	39	361
Zasadnicze zawodowe	29	53	18	338
Średnie	28	53	19	373
Wyższe	19	63	18	93
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	21	58	20	83
Prac. umysł. niż. szczebla	27	59	14	92
Pracownicy fiz. - umysł.	22	52	26	54
Robotnicy wykwalifikowani	36	46	18	154
Robotnicy niewykwalifik.	27	48	25	53
Rolnicy	26	49	24	69
Prywatni przedsiębiorcy	20	63	17	49
Bierni zawodowo				
Renciści	25	44	31	150
Emeryci	31	34	35	216
Uczniowie i studenci	17	66	17	62
Bezrobotni	20	50	30	103
Gospodynie domowe i inni	28	51	21	79
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	28	53	19	126
Sektor państwowy	33	45	21	119
Sektor prywatny	24	56	20	241
Spółdzielczość	20	72	8	26
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	23	49	28	252
151 - 225	30	48	22	187
226 - 325	28	47	25	274
326 - 425	28	46	26	175
Powyżej 426 zł	27	52	20	212
Ocena własnych war. mater.				
Złe	31	43	26	407
Średnie	25	50	26	523
Dobre	24	54	22	236
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	40	35	25	71
Raz w tygodniu	28	46	26	680
Kilka razy w roku	22	55	22	297
W ogóle nie uczestniczy	21	57	22	115
Poglądy polityczne				
Lewica	13	72	15	211
Centrum	18	59	24	342
Prawica	49	34	17	375
Trudno powiedzieć	17	36	48	234

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, ze Stocznia Gdańska rząd powinien postępować:
1 - tak jak z każdym innym zakładem; 2 - mieć na względzie rolę,
jaką stocznia odegrała w najnowszej historii Polski
(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	58	39	2	1165
Płeć				
Mężczyźni	60	38	1	552
Kobiety	57	40	3	613
Wiek				
do 24 lat	61	39	0	177
25-34	58	39	3	213
35-44	59	40	1	270
45-54	59	41	1	185
55-64	66	30	4	141
65 lat i więcej	49	44	6	180
Miejsce zamieszkania				
Wieś	52	43	5	429
Miasto do 20 tys.	60	37	2	146
od 21 do 100 tys.	63	36	1	242
101-500 tys.	67	33	0	199
501 tys. i więcej mieszk.	56	43	1	148
Region				
Północny	61	38	1	130
Zachodni	57	40	3	128
Środkowozachodni	62	36	1	172
Środkowy	54	44	1	216
Wschodni	52	42	7	133
Południowo-wschodni	59	37	4	175
Południowo-zachodni	63	37	1	211
Wykształcenie				
Podstawowe	53	41	6	360
Zasadnicze zawodowe	54	45	1	338
Średnie	62	37	1	373
Wyższe	77	23	0	93
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	76	24	0	83
Prac. umysł. niż. szczebla	73	27	0	92
Pracownicy fiz. - umysł.	57	43	0	54
Robotnicy wykwalifikowani	55	45	0	154
Robotnicy niewykwalifik.	47	51	1	53
Rolnicy	46	49	6	69
Prywatni przedsiębiorcy	75	23	2	49
Bierni zawodowo				
Renciści	57	37	6	150
Emeryci	54	42	4	215
Uczniowie i studenci	61	39	0	62
Bezrobotni	55	44	1	103
Gospodynie domowe i inni	57	39	4	79
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	71	28	1	126
Sektor państwowy	57	43	0	119
Sektor prywatny	63	37	1	241
Spółdzielczość	76	24	0	26
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	56	40	4	252
151 - 225	52	46	2	187
226 - 325	58	40	2	274
326 - 425	63	34	2	174
Powyżej 426 zł	64	35	1	212
Ocena własnych war. mater.				
Złe	57	41	2	406
Średnie	56	41	3	522
Dobre	66	34	1	236
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	46	51	3	71
Raz w tygodniu	56	41	3	679
Kilka razy w roku	63	37	1	297
W ogóle nie uczestniczy	69	28	3	115
Poglądy polityczne				
Lewica	78	22	0	211
Centrum	65	34	1	342
Prawica	46	53	0	374
Trudno powiedzieć	50	40	9	234

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, pracownicy innych zakładów powinni poprzeć protest załogi Stoczni Gdańskiej przeciwko likwidacji zakładu czy też nie?

	(%)			
	Powinni poprzeć	Nie powinni popierać	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	49	33	18	1167
Płeć				
Mężczyźni	53	34	13	553
Kobiety	46	31	23	614
Wiek				
do 24 lat	59	27	15	177
25-34	51	34	15	213
35-44	47	40	13	270
45-54	53	28	19	185
55-64	38	41	21	141
65 lat i więcej	46	24	30	182
Miejsce zamieszkania				
Wieś	50	27	23	430
Miasto do 20 tys.	46	32	22	146
od 21 do 100 tys.	52	36	12	242
101-500 tys.	43	38	19	200
501 tys. i więcej mieszk.	54	36	9	148
Region				
Północny	63	30	7	130
Zachodni	49	36	15	129
Środkowozachodni	37	48	15	172
Środkowy	54	31	15	217
Wschodni	46	26	28	133
Południowo-wschodni	46	32	22	175
Południowo-zachodni	50	28	22	211
Wykształcenie				
Podstawowe	50	24	27	362
Zasadnicze zawodowe	55	31	14	338
Średnie	48	38	14	373
Wyższe	31	55	15	93
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	35	50	15	83
Prac. umysł. niż. szczebla	39	49	12	92
Pracownicy fiz. - umysł.	53	39	8	54
Robotnicy wykwalifikowani	65	24	11	154
Robotnicy niewykwalifik.	48	34	18	53
Rolnicy	55	20	25	69
Prywatni przedsiębiorcy	33	40	27	49
Bierni zawodowo				
Renciści	51	31	17	150
Emeryci	44	30	26	216
Uczniowie i studenci	54	28	18	62
Bezrobotni	56	32	13	103
Gospodynie domowe i inni	48	29	23	80
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	40	43	17	126
Sektor państwowy	59	31	10	119
Sektor prywatny	48	37	15	241
Spółdzielczość	34	54	11	26
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	49	30	21	252
151 - 225	55	30	15	188
226 - 325	50	31	19	274
326 - 425	46	36	18	175
Powyżej 426 zł	45	41	14	212
Ocena własnych war. mater.				
Złe	49	34	17	407
Średnie	50	30	20	524
Dobre	48	37	14	236
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	62	26	13	71
Raz w tygodniu	50	29	21	681
Kilka razy w roku	48	39	13	297
W ogóle nie uczestniczy	39	44	17	115
Poglądy polityczne				
Lewica	33	59	8	211
Centrum	44	37	19	342
Prawica	68	21	11	375
Trudno powiedzieć	40	23	37	235